

ไม่เป็นผู้แพ้

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองควาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจ วันนี้วันอุโบสถ อุโบสถศีล คุณาภาสตี อากาศมันสะอาดบริสุทธิ์ หายใจชื่นใจมาก
ความสะอาดจากอากาศ ความสะอาดจากวัตถุ อุโบสถศีลเพื่อความสะอาดของสงฆ์ สังฆะคือหมู่
สงฆ์ ภิกษุ สมมุติสงฆ์ สมมุติคือเรา รวมกัน ๔ องค์ขึ้นไปเป็นสงฆ์ นี่สังฆะของเรา ศาสนทายาท
เราจะเป็นทายาทในศาสนา เราเห็นภัยจากวัฏฏะ เห็นภัยจากโลก โลกเป็นของร้อนนะ โลกเป็น
ของร้อน

คุณิ เวลารธรรมะ กฤหัสถ์ธรรม ธรรมของฆราวาสไง มนุษย์สมบัติ การเกิดเป็นมนุษย์นี้
ประเสริฐที่สุด เพราะการเกิดเป็นมนุษย์มันมีร่างกายและมีจิตใจ ร่างกายมันบีบคั้นให้จิตใจทุกข์
ร้อน ร่างกายมันบีบคั้น มันต้องการอาหารของมัน มันต้องการผ่อนคลายของมัน จิตใจเป็นเจ้าของ
จิตใจเป็นผู้รักษา จิตใจจะหาทางออก นี่มนุษย์สมบัติเป็นอริยทรัพย์ แต่อริยทรัพย์เกิดมาแล้วเราไม่
แสวงหาทรัพย์ที่เป็นอริยทรัพย์จากภายใน อริยทรัพย์นี้เกิดมาใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ชีวิตฟุ่มเฟือยไปนะ

อายุที่ได้มาคือวันเวลาที่เสียไป

พรหมที่ได้มาคือวันเวลาที่เสียไป

พรหมที่ได้มา เวลาบวชขึ้นมาเมื่ออายุพรหมมากขึ้นเป็นอาวุโส ต้องเคารพบูชากัน ถ้า
เคารพบูชากัน เขาจะเคารพบูชาด้วยคุณธรรมในหัวใจของเราด้วย ถ้าเรามีคุณธรรมในหัวใจของ
เรา เห็นไหม สามเณรอายุ ๗ ขวบเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์เพราะใจของท่านเป็นพระ
อรหันต์ แต่ของเราบวชขึ้นมาแล้วเรามีเป้าหมายของเรา เป้าหมายของเราถ้าบวชแล้วต้องพ้นจาก
ทุกข์ ในเมื่อเราบวชมาเพราะเห็นภัยในวัฏสงสาร เราถึงบวชมาเป็นภิกษุผู้เห็นภัยในวัฏฏะ ในเมื่อ
เห็นภัยในวัฏฏะ ตบะธรรมมันเป็นการเผาผลาญกิเลส ตบะธรรมต้องสร้างขึ้นมา **ศีล สมาธิ ปัญญา**
ตบะธรรมคือสมาธิ ปัญญาคือการรอบรู้ในกองสังขาร ปัญญาคือการรอบรู้ในกองกิเลสที่มัน
เกิดขึ้นในหัวใจของเรา มันจะเกิดขึ้นมาได้เพราะมีการฝึกฝน มีการตั้งใจ เราตั้งใจนะ

ตอนบวชขึ้นมาเห็นภัยในวัฏฏะ เราออกบวชด้วยความกลัวกิเลส ด้วยความตื่นจากกิเลส จะเข้าสู่ธรรม แต่พอบวชเข้ามาแล้ว วันคืนล่วงไปๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่ สิ่งที่ดีกว่านี้ยังมีอยู่ ที่เราทำอยู่นี้ เราบวชมาเป็นพระ เป็นผู้ที่เห็นภัยในวัฏฏสงสาร คฤหัสถ์เขาเห็นแล้วเข็ดขุใจ เพราะอะไร นี่คือศาสนทายาท ศาสนทายาทด้วยสมมุติ

ศาสนทายาท ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะสถิตในหัวใจของผู้ใด หัวใจของผู้ใดมีกิเลสมากขนาดไหน ธรรมะที่สถิตเข้ามาในใจนั้นก็สกปรกด้วยกิเลสมากขนาดนั้น ถ้ากิเลสในดวงใจขนาดไหนอ่อนลง กิเลสในดวงใจขนาดไหนยุบยอบลง กิเลสในดวงใจเบาบางลง ธรรมะที่สถิตในหัวใจนั้นมันจะสะอาด มันจะบริสุทธิ์ มันจะรื่นเริง มันจะอาจหาญ มันจะมีอุดมการณ์ มันจะมีความสุขของมันนะ แต่ถ้ากิเลสมันมากขึ้นมา วันคืนล่วงไปๆ อวูโสขึ้นมาแต่อายุพรรษาแต่เราไม่ตื่นตัวของเรา ไม่ชวนชวายของเรา

การตื่นตัว กิเลสมันกลัวนะ กิเลสกลัวธรรม กิเลสไม่กลัวอะไร การตื่นตัวคือมีสติปัญญา มีสติสัมปชัญญะ มีความระลึกรู้ มีความละเอียด มีความเกรงกลัว แค่นี้กิเลสมันก็สงบตัวลงแล้ว แต่ถ้าเราไม่ตื่นตัว เราไปนอนจมอยู่กับมัน กิเลสมันเหยียบย่ำ กิเลสมันเหยียบย่ำใครล่ะ? มันเหยียบย่ำผู้แพ้ แพ้แบบราบคาบ แพ้แบบไม่มีทางต่อสู้

แต่ถ้าคนมันจะต่อสู้บ้าง ข้อวัตรปฏิบัติมันจะเริ่มต่อสู้ เราจะไม่เป็นผู้แพ้ เราจะเป็นผู้ชนะ ชนะในเวทีของธรรมะ ชนะในหัวใจของเรา เราไม่ไปชนะใครเลย เราจะไม่ไปรบกับใคร จะไม่ไปชนะเบียดเบียนใคร เราจะเบียดเบียนกิเลสของเรา กิเลสของเราในหัวใจมันเผาผลาญเรา ตบะธรรมของเราจะต่อสู้กับมัน จะเหยียบย่ำกับมัน จะทำให้มันยุบยอบตัวลง ตบะธรรม สัจธรรม อริยสัจจะ ไม่ใช่ไสยศาสตร์ ไม่ใช่เรื่องของโลกๆ

เรื่องของโลกๆ คือเรื่องของหมู่สัตว์ สัตตะผู้ซ่อง ในเมื่อสัตตะผู้ซ่อง สัตว์โลก โลกคืออะไร? โลกคือหมู่สัตว์ โลกคือหัวใจ โลกคือปฏิสนธิจิต โลกคือสิ่งที่มีอยู่ โลกคือภพ ไม่มีภพ โลกไม่มีหอรอก โลกนี้มีเพราะมีเรา โลกนี้มีเพราะมีเรา เพราะมีเราแล้วไปรับรู้โลกมันมี

ดับที่เรา โลกก็เก้อๆ เงินๆ น้ำบนใบบัว จิตนี้พ้นจากวัฏฏะทั้งๆ ที่มีชีวิตอยู่ ทั้งๆ ที่ดำรงชีวิตอยู่ แต่หัวใจเราไม่เคลื่อนไหวไปกับเขา

แต่ถ้าหัวใจเราไม่พ้นจากโลก เราตื่นไปกับโลก โลกมีอะไรก็อยากมีกับเขา โลกเขาสนุก ครึกครื้น โลกเขามีความชื่นชม โลกมีมหรสพสมโภช อยากรู้อยากเห็นไปกับเขาหมดเลย...แพ้ราบคาบ แพ้กิเลสใจ แพ้ราบคาบ กิเลสมันเหยียบย่ำหัวใจ เหยียบย่ำอยู่ข้างในเลย ทั้งๆ ที่เราเป็นนักรบ ทั้งๆ ที่เราเป็นภิกษุเห็นภัยในวัฏสงสาร เราแพ้ราบคาบเลย แพ้เพราะเราทิ้งธรรมะ เราทิ้งธรรมไปอยู่กับโลก ทั้งๆ ที่สัตว์ผู้ข่มมันเป็นโลกอยู่แล้ว

ธรรมะเราต้องสร้างขึ้นมา อุโบสถศีล มาปาฐกถา มาอยู่ในศีลธรรม คอยเคาะกัน คอยชี้แนะกัน วันมหาปวารณา ให้คอยชี้บอกชี้แนะ ถ้าชี้บอกชี้แนะในทางธรรม อย่าเอากิเลสไปป้ายกัน อย่าเอาโทษะ โมหะไปชี้แนะ ถ้าโทษะ โมหะเขาก็มี เราก็มี ไฟคนละกอง ช่วยกันรักษาไว้

ชาตุรู้ เห็นไหม ชีวิตนี่คืออะไร? ชีวิตนี่คือไออุ่น ไออุ่นคือพลังงาน พลังงานมันสืบทอดอยู่กับอายุ อายุอยู่กับกาลเวลา ถึงมีชีวิตไง ชาตุรู้ จิต ปฏิสนธิจิตมันเคลื่อนไหว มันมีพลังงานของมัน พลังงานนี้มันอยู่บนกาลเวลา มันมีอายุมันถึงมีชีวิต แล้วกาลเวลานี้ พรหม ๘๐,๐๐๐ ปี เทวดา อินทร์ พรหม แล้วมนุษย์เรา ๘๐ ปี นี่สิ่งที่เป็นอายุ อายุชั่วคราว อายุในวัฏฏะ ถ้าอายุในวัฏฏะ ชีวิตนี่คืออะไร? ชีวิตนี่คือพลังงาน พลังงานตัวนี้มันเป็นตัวภพ มันโคตรอบงำด้วยอวิชชา แล้วอวิชชาครอบงำมันอยู่ พอครอบงำมันอยู่ เราปฏิบัติไปมันก็ปฏิบัติโดยอวิชชา นี่เราต่อสู้กับมัน

ไฟตัวนี้สำคัญมาก พลังงานตัวนี้ยังมีอยู่ ยังมีชีวิตอยู่ พลังงานตัวนี้ออกจากร่างไป เขาเรียกว่า “ตาย” เรียกว่า “ตาย” แล้วพลังงานตัวนั้นมันไม่ตาย พลังงานตัวนั้นมันยังเคลื่อนไหวไป มันยังต่อภพต่อชาติไป แต่ร่างกายนี้ต้องเนาไป บุบสลายไป ย่อยสลายไปเป็นธรรมดา เห็นไหม มันตายจากมนุษย์ มันตายจากอริยทรัพย์ มันตายจากมนุษย์ มนุษย์ตายไป จิตมันไม่ตาย จิตมันต้องออกจากร่างนี้ไป พวจิตออกจากร่างนี้ไป มนุษย์ทิ้งร่างนี้ไว้ แล้วมันได้ประโยชน์อะไร

แต่ถ้าในปัจจุบันนี้เรายังมีชีวิตอยู่ ไฟในเตา ไฟของเรา ตบะธรรมของเรา พลังงานของเรา เราดูแลมัน เรายุติมัน ถ้าเราดูแลมัน เรายุติมัน พลังงานของมันขึ้นมา เราจะไม่ใช่ผู้แพ้ แพ้เพราะอะไร แพ้เพราะมันไม่มีต้นทุน แพ้เพราะมันไม่มีจุดเริ่มต้น แพ้เพราะมันไม่รู้เหนือรู้ใต้ แพ้เพราะมันไม่รู้สิ่งใดๆ เลย

แต่ผู้ที่เริ่มต้น เริ่มต้นจากรู้จักตัวตน รู้จักเราก่อน รู้จักเราคือรู้จักสมาธิของเรา เราคือใคร ถ้าจิตมันสงบเข้ามาละ อ้อ! จิตเป็นอย่างนี้ เราเป็นอย่างนี้ สมาธิเป็นอย่างนี้ จะไม่บอก “ว่างๆ ว่างๆ”

ไปประสาโลกเขาหрок “ว่างๆ” มันเป็นปรัชญา มันเปรียบเทียบถึงความว่าง เปรียบเทียบถึงการปล่อยวาง เปรียบเทียบถึงอวกาศ เปรียบเทียบ มันเป็นความว่างเปรียบเทียบ มันไม่เป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา รู้จักเรา รู้จักความเป็นจริง สมาธิธรรม ปัญญาธรรม ทำความจริงเกิดขึ้นมาจากเรา ถ้าความจริงเกิดขึ้นมาจากเรา คุณค่ามันเกิดที่นี่ มนุษย์มันเกิดที่นี่

อริยทรัพย์จากภายนอก อริยทรัพย์ในวัฏฏะ มนุษย์เป็นอริยทรัพย์ อริยทรัพย์เพราะเกิดเป็นมนุษย์ เพราะมีคุณสมบัติของมนุษย์ มนุษย์สมบัติมันต้องมีศีล ๕ จิตมีศีล ๕ พอสมควรถึงเป็นมนุษย์สมบัติ แล้วจิตมีศีล ๕ มีสิ่งที่ดี ศีลสมบูรณ์ขึ้นมาอายุก็ยืนยาว มีศีล ๕ ขึ้นมา เกิดเป็นมนุษย์แต่อายุสั้น อายุไปตามแต่กรรม เพราะอะไร เพราะ ดีเลน สุกดี ынดี ดีเลน โภคสมุพทา ศีลทำให้มีสุกดี ศีลทำให้มีโภคทรัพย์ ศีลทำให้ถึงนิพพาน **ศีล สมาธิ ปัญญา**

ศีลเริ่มต้น ถ้ามีตัวศีล มนุษย์สมบัติมันก็มีคุณค่าของมัน อายุมันก็ยืนยาว ยืนยาวเพราะอะไร เพราะเรารักษา เราดูแลมัน อายุมันสั้นเพราะอะไร เพราะเราไปตัดทอนมัน เราไปทำลายเขา ไปตัดทอนชีวิตเขา ไปทำลายของคนอื่นเขา พอไปตัดทอนคนอื่นมันก็ตัดทอนชีวิตของเรา เพราะอะไร เพราะคนตัดทอนคือใครล่ะ? มโนกรรม กรรมมันคิดก่อนใจใหม่ กรรมมันคิดก่อนมันถึงมีการกระทำใจใหม่ หัวใจไปคิดทำลายเขา หัวใจไปตัดทอนเขา หัวใจเราก็ต้องอายุสั้นไปด้วย หัวใจเราไปส่งเสริมเขา เราปล่อยสัตว์ปล่อยปลา เราไปดูแลเขา เราส่งเสริมเขา ส่งเสริมเขา ผลก็ตอบสนองถึงชีวิตของเรา

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” มันไม่ลอยมาจากฟ้าหрок คุณงามความดีมันลอยจากฟ้ามาจากไหน คุณงามความดีมันเกิดจากการกระทำ แล้วการกระทำมันมาจากไหน มันมาจากมโนกรรม ถ้าจิตมันไม่คิดจะทำ มันจะทำได้อย่างไร ลากมันมายังไม่มาเลย คนนอนหลับอยู่ที่นี่ ลากมันมา มันมาใหม่ จิตมันหลับไหลอยู่ ลากมันไป มันไปใหม่ จิตมันไม่ไปหрок เพราะอะไร เพราะมันไม่ตื่นจากกิเลส

ถ้ามันตื่นจากกิเลส เราจะไม่เป็นผู้แพ้ เราตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ถ้าเราตื่นตัวตลอดเวลา เราจะต่อสู้กับมัน เราจะเป็นศาสนทายาท ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบริสุทธิ์บริบูรณ์สมบูรณ์อยู่ตลอดเวลา เพียงแต่เราไม่สามารถเข้าถึง เราไม่สามารถเอามาประดับในหัวใจของเรา ถ้าเราสามารถจะเอามาประดับในหัวใจของเรา เราต้องมีความขยัน มีความหมั่นเพียร อย่างน้อยเนื้อต่ำใจนะ ถ้าหัวใจใครคลอนแคลน ให้มันรื่นเรียงอาหาญขึ้นมา ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญญาธิการมา ปรารถนาเป็นองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์กว่าจะสร้างมา การสร้างมาต้องเสียสละมาก เกิดแต่ละภพแต่ละ
ชาติเป็นหัวหน้าสัตว์ เป็นหัวหน้าบุคคล เป็นหัวหน้าหมู่บ้าน เป็นจักรพรรดิ เป็นกษัตริย์ เป็น
ผู้ดูแล สะสม สร้างบริษัทบริวารขึ้นมา สิ่งนี้สร้างมาหมด ต้องสร้างมา เพราะพระโพธิสัตว์ต้อง
สร้างมา สร้างมาเพื่อเป็นพระพุทธเจ้า ขณะที่ออกบวช ๖ ปี ยังต้องสมบุกสมบันขนาดนั้น เวลา
ตรัสรู้ขึ้นมา “เราจะสอนใครได้หนอ สอนใครได้หนอ” ทั้งๆ ที่ตัวเองสร้างสมบุญญาธิการมาด้วย
บุญปัญญาขนาดนั้นนะ

ธรรมะมันลึกซึ่งขนาดนั้น สิ่งที่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้
แล้ว แล้วเราเกิดมาท่ามกลาง เหมือนปลาเกิดมาท่ามกลางน้ำสะอาดบริสุทธิ์ มีอาหารสมบูรณ์ คุณ
เราบิณฑบาตมาก็สมบูรณ์ ความเป็นอยู่ ปัจจัย ๔ เราก็สมบูรณ์ เราเป็นปลาที่อยู่ในน้ำที่สมบูรณ์
อากาศสะอาดบริสุทธิ์ ทุกอย่างมันสมบูรณ์หมดเลย ออกซิเจนหายใจได้สบายหมดเลย แต่กิเลสมัน
ไปขัดขวางหมดเลย “โน่นก็ไม่ดี นี่ก็ไม่ดี” ขัดแย้งขัดขวางไปหมดเลย ถ้ากิเลสมันออกหน้า เราจะ
เป็นผู้แพ้

เราจะไม่ยอมเป็นผู้แพ้ เราจะต้องเป็นผู้ชนะ แล้วชนะกิเลสเรา ชนะในท่ามกลางศึก
สงครามในหัวใจ อย่าไปชนะข้างนอก อย่าไปชนะใครทั้งสิ้น ถ้ามันอ่อนแอ ถ้ามันมีเหตุขัดข้องใน
หัวใจ เราต้องตื่นตัว หาที่หลีกเลี่ยง เห็นไหม นอแรด สัตว์ต่างๆ มันมี ๒ เขา แรดมันมีนอเดียว เรา
จะไปแบบนอแรด เราจะรักษาจิตเราเป็นเหมือนนอแรด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้
เป็นแบบนอแรด เป็นนอแรด เราต้องรักษาหัวใจของเรา

หมู่คณะพึ่งพาอาศัยกันนะ เราเป็นสัตว์สังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม พึ่งพาอาศัยกัน คุณ
เวลาออกธุดงค์ไปกัน ๒ องค์ ๓ องค์ขึ้นไปมันอบอุ่นใจ ไปองค์เดียวมันกลัวผี มันกลัวทุกๆ อย่าง
เลย ความกลัวอันนั้นจะทำให้ระวังตัว ความกลัวอันนั้นทำให้เราไม่คิดนอกกรอบนอกทาง เราต้อง
รักษาใจของเรา ความกลัวอันนั้นอยู่ในศีลในธรรม ในเมื่อเราไปธุดงค์ในสังฆกรรม ไม่ใช่เราไป
ธุดงค์โดยแอบอ้าง ถ้าธุดงค์ไปโดยแอบอ้าง ไปคนเดียวแล้วไปแอบทำผิดๆ ถูกๆ อันนั้นไม่ใช่
ธุดงค์ อันนั้นมันฉ้อไปตามดง จะทะเลดงไปไง ผ่านมันออกไป

เราไม่ทำอย่างนั้น เราจะซื่อสัตย์กับเราเอง เย็นก็รู้ว่าเย็น ร้อนก็รู้ว่าร้อน หนาวก็รู้ว่าหนาว
ทุกข์ก็รู้ว่าทุกข์ ถ้ามันเป็นความจริง เราทำของเรา เราก็รู้ว่าเราทำจริงของเรา เราจะแก้กิเลส เราต้อง

จริงจังของเราแล้วเผาผลาญมัน ตบะธรรมสร้างขึ้นมา แล้วเผากิเลสของเรา เผาผลาญกิเลสของเรา
สังขารอันนี้มันจะเป็นศาสนาทายาท

ไฟในเตารักษาให้ดี แล้วทำอาหารมันจะสุกขึ้นมา มันจะเป็นอาหารขึ้นมา อาหารสุกขึ้นมา
โดยการกระทำของเรา อาหารสุก เราก็อร่อย อาหารดิบ เราก็อร่อย อาหารกึ่งดิบกึ่งสุก เราก็อร่อย เราทำของเรา
ขึ้นมา ตั้งสติสัมปชัญญะ อย่าหลงไปกับโลก โลกเป็นอย่างนี้ มันเป็นอนิจจัง

ดอกไม้อันนี้ทาง ดอกดอกไม้ เวลามันดอกตูม ดอกบาน มันก็สวยงาม พอมันเหี่ยวเฉาไป ก็
เท่านั้น โลกเป็นอย่างนี้ คุณิ เมื่อก่อนคนมีที่พันล้านคน เดียวนี้มีหกพันกว่าล้าน นี่มันมากขึ้นไป
เรื่อยๆ มันก็เท่านั้นนะ เราก็เป็นหนึ่งในหกพันล้านนั้น

ในร้อยคนพันคนมีคนจริงอยู่คนหนึ่ง ในพันคนหมื่นคนมีคนกล้าอยู่หนึ่งคน แต่คนที่รู้จริง
จะมีในกี่ล้านคนต่อหนึ่งคน หกพันกว่าล้านคนในโลกมีผู้รู้จริงอยู่ที่คน แล้วเราเป็นคนคนหนึ่ง
คนจำนวนที่รู้ เป็นคนคนหนึ่งที่อยู่เห็นภัย เป็นคนคนหนึ่งที่อยู่เห็นภัยในวัฏสงสาร แล้วพยายามจะเอา
ตัวรอด เราต้องให้กำลังใจกับเรา ถ้าเรามีความคิดอย่างนี้ เราจะมีความจริง เราจะมีความ
หาญ

ชีวิตเรามีคุณค่านะ โลกเขาสมบุกสมบันกัน เขาทุกข์เขายากกัน เขาทำลายกัน เขาทำมาหา
กินกัน โลกไม่มีวันเต็มหรอก งานสร้างไม่มีวันจบหรอก คุณิ การก่อสร้าง การกระทำ วันหนึ่งมัน
จบไหม มันไม่จบหรอก งานมันจะมีต่อเนื่องกันไปตลอดเวลา แต่การภาวนาของเรา เดินจงกรม
หัวทางจงกรม ท้ายทางจงกรม เดินไปเดินกลับ มันจะจบไหม

จบ ถ้ามีสติอยู่ในทางจงกรมนั้น

มันไม่จบ ถ้าเดินจงกรมอยู่สักแต่ว่า สติออกไปนอกดาวอังคารนั่นนะ ปัญญามันคิดไป
นอกจักรวาลนั่นนะ ใจมันอยู่นี่ ใจมันไปไหนก็ไม่รู้ นั่นมันเป็นการเดินจงกรมไหม นั่นมัน
เป็นการสักแต่จะทำ

แต่ถ้ามันมีความจริง ระลึกขึ้นมา สติระลึกขึ้นมา มันจะไป มันจะล้มลุกคลุกคลานขนาด
ไหน ปิดล้อมมันไว้ ปิดล้อมมันไว้ด้วยสติ ไฟในเตารักษามันไว้ให้ได้ พลังงานตัวนี้เอากลับมาให้
ได้ พลังงานคือตัวจิต เอากลับมาไว้ในหัวอกของเรา ให้มันอยู่ใต้ผิวหนังเรานี้ อย่าคิดนอกผิวหนัง

ไป ความคิด คุณิ เรานั่งอยู่นี่ ความคิดไปถึงนอกจังหวัดแล้ว ไปถึงนอกประเทศโน่น มันออกนอกโลกไปเลย มันไม่อยู่ใต้ผิวหนังนี้

ถ้ามันอยู่ใต้ผิวหนัง สติเรารักษามัน เราดูแลมัน เรารักษามัน ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อปัปนาสมาธิ มันจะเกิดขึ้นมาได้ มันเป็นกรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางไว้ แต่ถ้ามันเป็นความจริงกับเรา บังคับตั้ง รู้จำเพาะตน บังคับตั้ง รู้จำเพาะตน สันติภูริโก เวลามันปล่อยมันวางขึ้นมา เราจะรู้ของเราตลอดเลย ถ้ารู้ขึ้นมาแล้ว เรารู้ของเรา เราจะไปตื่นตื่นกับอะไร เราไม่เคยตื่นตื่นไปกับอะไรเลย เราไม่กลัวสิ่งใดๆ เลย เพราะสิ่งนั้นมันเป็นเรื่องของโลก ธรรมชาติมันเหนือโลก ถ้าธรรมชาติเหนือโลก มันจะเอาโลกที่โหมมาเหยียบย่ำทำให้มันคลอนแคลนได้ ในเมื่อมันเหยียบย่ำไม่ได้

คุณิ เราไปยืนอยู่ที่ไหนมันก็มีเงา จิตมันมีเงาให้เขาเหยียบย่ำอยู่ แล้วมันไม่มีภพ มันไม่มีจิต มันไม่มีเงา มันไม่มีอะไรเลย แล้วใครจะไปเห็นเงาของมัน ใครจะตามไปรู้ไปเห็นมันได้ แต่เรารู้ในกลางหัวอกของเรา มันมหัศจรรย์ขนาดไหน ถ้ามันรู้อยู่ในหัวอกของเรา มันมหัศจรรย์ขนาดนี้ เราจะไปตื่นเงากับโลกทำไม

เราไปตื่นเงากับโลกใช้ไหม โลกเขาพิสูจน์กันด้วยเงา ว่ามันมีเงา มันมีการเคลื่อนไหว มันมีการกระทำ มันถึงเป็นสังขธรรมอย่างนั้น แล้วสังขธรรมของเรามันสันติภูริโก มันอยู่ในหัวใจของเรา มันอยู่เหนือโลก ธรรมชาติเหนือโลกมันมาจากไหนล่ะ? มันก็มาจากธรรมชาติที่อยู่ในหัวใจเรานี้ใจที่สกปรก ใจหัวใจที่มันโสมม หัวใจที่โสมมมันต้องเอาศีลไปครอบงำมัน เอาศีลไปควบคุมมันควบคุมไว้นะ ถ้าควบคุมไว้แล้วเราทำของเรา

สัตว์ทั้งหลายเกิดมาตามกรรม กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เราอยู่ด้วยกัน ความรู้ความเห็นมันมีสูงมีต่ำ ความเห็นในการประพฤติปฏิบัติ สมาธิก็มีหยาบมีละเอียด เราอย่าเอามาโต้แย้งกัน สิ่งนี้เราคุยกันเป็น **ธมฺมสากุญฺจา เอตมฺมฺกฺลฺมฺตฺตมฺ** มันเป็นมงคล พึงของเขา พึงของเรา คุณของเขา คุณของเรา แล้วอย่าเชื่อ กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น กาลามสูตร ให้เชื่อปัจจัยตั้งให้เชื่อสันติภูริโก

ถ้าของเขาเป็นสังขธรรมของเขา เราประพฤติปฏิบัติคุณ มันเป็นไปได้ไหม มันเป็นเรื่องใหม่ ถ้ามันเป็นไปได้ มันเป็นเรื่องใหม่ มันเป็นเรื่องจริงของเขาใหม่ ถ้าจิตนิสัยของเขาทำได้ก็เป็นจิตนิสัยของเขา ถ้าจิตนิสัยของเขาไม่มี เขาทำไม่เป็น เขาแพ้ราบคาบ เขาแพ้กับความเห็นของเขา

นี่ไง เวลาประพฤติปฏิบัติไป ที่มันติดมันติดอะไร? ติดเพราะมันไม่รู้ ไม่รู้มันคืออะไร? ก็คือมันหลง หลงก็คือไม่รู้ ถ้ารู้ มันจะหลงทำไม ก็มันไม่รู้ แต่กิเลสมันบอกรู้ นี่ไง เขาถึงแพ้ราบคาบไป เพราะกิเลสมันบอกว่ารู้ กิเลสมันบอกว่ารู้ อวิชาไง เพราะมันไม่รู้ตัวเองอยู่แล้วใช้ใหม่ แล้วมันบอกรู้ รู้อะไร? รู้ในธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ความรู้ของเราละ เป็นสันตสิทธินิโกลใหม่ เป็นปัจเจกตั้งใหม่

ถ้าเป็นสันตสิทธินิโกล เป็นปัจเจกตั้ง มันธรรมเหนือโลก ถ้ามันเป็นอวิชาความไม่รู้อันนั้น มันหลงอันนั้น มันจะเหนือโลกไปไหน มันก็อยู่ใต้โลก พออยู่ใต้โลกมันก็กลอนแคลน พอกลอนแคลนก็เลี้ยงตัวเองไม่ได้ ในเมื่อเราเลี้ยงตัวเองไม่ได้ เรามีจุดยืนของเราไม่ได้ มันก็ตั้งไปกับโลก ธรรมมันเลยอยู่ใต้โลกไป โลกเลยเหยียบย่ำธรรมะไป โลกเหยียบย่ำธรรมะ แล้วเราเป็นภิกษุ เราเป็นศาสนทายาท ให้โลกมาเหยียบย่ำอยู่ได้อย่างไร ให้โลกเขาเหยียบย่ำอยู่ได้อย่างไร

ธรรมเหนือโลก โลกมันยังไม่เห็นแม้แต่เงาของหัวใจของเรา มันไม่เห็นเงาของหัวใจเรา ยืนอยู่กลางแดดก็ไม่มีเงา ยืนอยู่กลางแดด เขาก็ไม่เห็นหัวใจของเรา นี่ธรรมมันเหนือโลก ถ้าธรรมเหนือโลกมันถึงเป็นสังฆธรรมอย่างนั้น ถ้าสังฆธรรมอย่างนั้นมันเหนือโลกขึ้นมา มันเป็นอย่างไรร

กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อใคร ให้เชื่อสันตสิทธินิโกล ให้เชื่อสังฆธรรม แล้วเชื่ออย่างนี้มันก็เทียบมาในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” เห็นตถาคตเพราะอะไร เห็นตถาคตเพราะมันเหมือนกัน มันเป็นอันเดียวกัน หัวใจเหมือนกัน พุทธะเหมือนกัน สังฆธรรมเหมือนกัน ถ้ามันเหมือนกัน สังฆะมันเหมือนกัน อันเดียวกัน ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต เห็นเต็มองค์เลย เห็นพระพุทธเจ้าทั้งองค์เลย แล้วใจมันเป็นพุทธะ มันเป็นอย่างนั้นเสียเอง นี่สังฆธรรมมันเป็นอย่างนั้น ถ้าสังฆธรรมมันเป็นอย่างนี้มันจะตั้งไปกับโลกใหม่

ถ้ามันตั้งไปกับโลก **กาลามสูตร** ไม่ต้องเชื่อใคร ถึงบอกว่ากรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ในเมื่อกรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ธรรมะที่เขาแสดง ธรรมะที่คุยกัน **ธมฺมสากัจฉา** เราฟัง เราคุยกันเป็นสังฆธรรม แล้วมันเป็นจริงไม่เป็นจริง เราพิสูจน์ได้ เราทำของเราได้ เพราะถึงที่สุดแล้วมันเป็นอันเดียวกัน แต่วิธีการต่างกัน ถ้าต่างกัน ไป ทำแล้วได้เหมือนกันใหม่

สิ่งที่เกิดขึ้นมา เราคุยธรรมะกันแล้วอย่าเอามาเหยียบย่ำ อย่าเอามาหมักหมม อย่าเอามาปิดกั้นหัวใจของเรา ให้มันปิดกั้นทำไม ให้มันมาปิดทางเดินของใจหรือ เป็นคนโง่หรือคนฉลาดละ เป็นคนฉลาด สังฆธรรมมีอยู่ ครูบาอาจารย์มีอยู่ ถ้ามครูบาอาจารย์ก็ได้ ถ้ามว่าสังฆะมันเป็นอย่างนั้น

ใหม่ มันเป็นอย่างนั้นใหม่ มันเป็นวิธีการ ทำเพื่ออะไร? ทำเพื่อไม่ให้หลง ไม่ให้หลง ไม่ให้เสียเวลา

การหลง เหมือนเข็มทิศมันชี้ไปผิดทาง อย่างน้อยทำให้เสียเวลา อย่างมากทำให้เราออกไปนอกกลุ่มนอกรทาง ถ้าเราไม่หลง เราไม่ออกไปนอกกลุ่มนอกรทาง เราจะไม่พ่ายแพ้กับกิเลสของเรา เราจะเป็นผู้ชนะ ชนะคนสำคัญที่สุด

สงครามคุณด้วยล้าน ผู้ชนะสร้างเวรสร้างกรรม ผู้แพ้ผูกเวรผูกกรรม มันจะเป็นอย่างนี้กันตลอดไป แต่ถ้าเป็นธรรม ชนะคนประเสริฐที่สุด ไม่มีเวรมีกรรม เพราะ อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

ตนพึ่งตนไม่ได้ ตนโดนกิเลสเหยียบย่ำ ตนเจ็บช้ำน้ำใจ ตนโดนกิเลสเหยียบย่ำจมนบาดาลไปเลย แล้วมันพึ่งไม่ได้ มันทำสมาธิตั้งตนขึ้นมา ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ยืนขึ้นมาได้ ตนยืนขึ้นมาได้ ตนใช้ปัญญาแยกแยะการกระทำของตน ถ้าการกระทำของตนถึงที่สุด นี่ชนะตน ถ้าชนะตนนะ ประเสริฐที่สุด ชนะตนคุณด้วยล้าน ไม่มีเวร ไม่มีกรรม

สังขธรรมในหัวใจ สังขจะอริยสังขจะในหัวใจ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจักๆ จักรเคลื่อนแล้ว เทวดาส่งข่าวเป็นชั้นๆ ขึ้นมา จักรนี้จะย้อนคืนอีกไม่ได้ ย้อนคืนอีกไม่ได้เพราะอะไร เพราะสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมนั้นเป็นกิริยาของธรรม แต่สังขธรรมมันอยู่ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นพระอรหันต์ ย้อนคืนไม่ได้ ย้อนคืนอีกไม่ได้เลย เหยียดคืนอีกไม่ได้ แล้ววางสังขธรรม กิริยาของธรรม แล้วเราทำขึ้นมาเป็นกิริยาเหมือนกัน แต่ความรู้จริงมันก็ต้องรู้จริงในหัวใจของเราใช่ไหม ถ้ากิริยาที่ความรู้จริงในหัวใจของเราขึ้นมา สังขธรรมอันนี้มันกัฏวานในหัวใจของเรา นี่ชนะตนมันชนะอย่างนี้ไง

ถ้าเราชนะตนได้ เรามีความเข้มแข็ง เรามีกำลังของเรา เราจะรักษาของเราได้ เราจะทำของเราได้ เพราะเรามีหัวใจเหมือนกัน หัวใจเป็นภาชนะ เป็นสิ่งที่สัมผัส สุขความทุกข์ ร่างกายมันไม่รู้หรอก แม้แต่ลมพัดมา ผิวหนังได้รับลมมา ถ้าหัวใจมันไม่รับรู้มันยังไม่รู้เลย แต่ถ้าหัวใจมันรับรู้ ลมพัดมาโดนผิวหนัง หัวใจมันรับรู้มันถึงจะรู้

แล้วถ้าหัวใจมันรู้ของมันจากภายใน ถ้าใจมันรับรู้ ใจมันเป็นจริงขึ้นมา สังขธรรม ภาชนะที่สัมผัสธรรม คือสิ่งที่เป็สังขธรรมอันนี้ ถ้าเป็นสังขธรรมอันนี้ เพราะเรามีอยู่ เรามีอยู่ แต่มัน

หลับไหล หัวใจเราหลับไหลโดยอวิชา หัวใจเราหลับไหลด้วยกิเลสที่มันครอบงำอยู่ เราถึงจะต้องตื่นตัว จะไม่เป็นผู้แพ้

เริ่มต้นตั้งแต่หยาบๆ ข้อวัตรปฏิบัติ การบิณฑบาตเป็นวัตร การฉันอาหาร การพิจารณาธรรม ปฏิสงฺขา โยๆ การเช็ดบาตรล้างบาตร ถ้าคนจริง สิ่งหยาบต่างๆ นี้จะเป็นความจริงหมด หัวใจมันอยู่กับธรรม มันอยู่กับศีลธรรม มันอยู่กับข้อวัตรปฏิบัติ หัวใจมันจะตื่น ตอนใหม่ๆ มันจะตื่น เช็ดบาตรอยู่ที่คิดไปร้อยแปด ฉันอาหารอยู่มันก็คิดไปร้อยแปด ทำข้อวัตรต่างๆ นี้ข้อวัตร อย่าให้เป็นผู้แพ้ ผู้ชนะมันมีเครื่องอยู่ มีสิ่งนี้เป็นเครื่องอยู่ แล้วเรารู้ใจของเราไปตลอด การเคลื่อนไหว การทำข้อวัตรปฏิบัติให้ดูใจ

การสนทนาธรรมกัน ธรรมที่สนทนากัน เอาเป็นแง่มุม มันเป็นจริตของเขา หนึ่ง มันเป็นการกระทำของเขาจริงหรือไม่จริง หนึ่ง เอาเป็นแง่มุม เป็นประเด็นจุดประกายของปัญญา ถ้าจุดประกายของปัญญา ปัญญาของเราจะหมუნ จะวิ่งหา จะพิสูจน์ทดสอบ จริงไหม จริงไหม จริงอย่างที่ท่านว่าไหม ศีลธรรมนี้เป็นจริงไหม แล้วเราปฏิบัติขึ้นมาจริงไหม

ฟังไว้ คุณธรรมะกันเป็นประเด็น เป็นประเด็นให้จุดประกายของปัญญา แต่จะเอาไปทั้งหมดไม่ได้ จะเอาว่าสิ่งนั้นเป็นสมบัติของเราไม่ได้ มันเป็นสมบัติของท่าน ขององค์ใดก็แล้วแต่เป็นสมบัติของท่าน แต่การแสดงธรรมขึ้นมา แสดงธรรมเพื่อปลุกเร้าใจ ปลุกเร้าเราให้ขึ้นมาให้ตื่นตัว ให้ตื่นตัวนะ หัวใจ คูไฟลิ มันมอด ไฟไม่มีเชื้อไฟ เอาฟืนใส่เข้าไป ลมพัดเข้าไปให้มันลุกโชนช่วงขึ้นมา ให้ความตื่นตัวของเรารุ่งขึ้นมา ให้การต่อสู้กับกิเลส ให้การนั่งสมาธิภาวนามันตื่นตัวขึ้นมา ให้มันต่อสู้กับกิเลส มันถึงจะเป็นการไม่พ่ายแพ้

เราไม่พ่ายแพ้เรา ถ้าเราไม่พ่ายแพ้เรา เราจะสดชื่นของเรา เราจะมีความสุขของเรา แล้วมันจะกังวานในใจ ใจนี้จะมีความสุขมาก ความสุขเพราะมันมีจุดยืนของมัน มันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน มีหลักมีเกณฑ์นะ

แม้แต่มีสมาธิ ถ้าเรารักษาของเราถึงที่สุดถ้ามันไปไม่รอด มันเป็นการสุดวิสัย อำนาจวาสนามีเท่านั้น เราก็ไปเกิดเป็นพรหม ถ้าเราไม่เกิดเป็นพรหม เราก็ตั้งใจพุทโธๆ ให้เกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์ขึ้นไปเพื่อจะชวนขวายเป็นพ้นจากทุกข์ให้ได้ ให้พ้นจากทุกข์นะ ถ้าไม่พ้นจากทุกข์ วิญญาณจิตนี้มันจะหมუნไปในวิญญูะ

สิ่งที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ นี่ผลของวิญญูะ ผลของวิญญูะคือผลของกรรม กรรมที่จิตมันมีอยู่ แล้วเกิดเป็นเรา ผลของวิญญูะ คุณิ เราเกิดมา เราไม่ต้องการสิ่งใดเลย ปฏิเสธสิ่งที่พบเห็น มันก็ต้องพบ เราต้องการสิ่งที่ปรารถนา สิ่งที่ดีๆ มันก็มีบ้างไม่มีบ้าง ผลของวิญญูะไง ผลของวิญญูะคือการกระทำของเรา เหมือนกับเราเอาก้อนหินโยนออกไปในอากาศ เขาก็เอาก้อนหินโยนไปในอากาศ หินกับหินมันกระทบกันกลางอากาศ ชีวิตเราก็เหมือนกัน เกิดมาแต่ละทิศแต่ละทาง มาประสบพบเห็นกัน มาพบกัน มาบาดหมางกัน มาส่งเสริมกัน มาจุนเจือกัน นี่ผลของวิญญูะ มันเป็นผลของวิญญูะ ผลของวิญญูะมันเป็นสังขธรรม แต่ที่มันไม่เป็นสังขธรรมเพราะกิเลสไง กิเลสมันไม่พอใจ กิเลสมันโต้แย้ง กิเลสมันต้องการให้เป็นไปตามปรารถนา กิเลสมันไม่เห็นผล เหมือนศาลตัดสินแล้วไม่ยอมรับอำนาจศาล นี่ก็เหมือนกัน ผลของกรรมมันให้ผลแล้ว เราก็ก็นั่งปวดแสบร้อนไปกับมัน

แต่ถ้ามีกรรมในหัวใจ นี่ผลของวิญญูะไง ผลของกรรมที่มันแสดงตัวไง แต่มันเป็นผลกรรมจากอดีต กรรมปัจจุบัน กรรมอนาคต ถ้ากรรมปัจจุบัน สิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้ว เรามีกรรมอะไรก็แก้ไขถึงมันจะเป็นอะไร คุณิ เจ็บไข้ได้ป่วย เราไปผ่าตัด เราตัดสิ่งใดออกไปจากร่างกายแล้ว เขาเย็บให้เขาทำให้แผลหาย นี่กรรมมันเกิดขึ้นแล้วเราก็ก็นั่งแผลเสียว เราไม่ไปตื่นเต็น้อย่างนั้น เรารับรู้ รับรู้ไง

ไม่ใช่ว่าสิ่งนั้นไม่มี มันมีจริงๆ กระทบกันจริงๆ แต่มีสติมีปัญญารับรู้ แล้วก็แยกออกจากกันไป มันจะไม่มีอะไรอยู่ด้วยกันตลอดไป ไม่มีสิ่งใดจะอยู่ด้วยกัน มันหมุนเวียนกันไปทั้งนั้น มันหมุนมา มันกระทบกัน แล้วก็แยกกันไป แล้วก็หมุนไปเจอกันอีก แล้วก็ไปกระทบกัน แล้วก็แยกกันไปอยู่อย่างนั้นนะผลของวิญญูะ แล้วเราก็ก็นั่งไปอยู่อย่างนั้นอีกไหม

ถ้าไม่ไปอยู่อย่างนั้น ปัจจุบันนี้ไง ปัจจุบันธรรม ศาสนาทายาท เราตั้งใจของเรา เราอย่าเป็นผู้แพ้ เราตั้งใจของเรา กำหนดตั้งสติสัมปชัญญะ แล้วกำหนดพุทโธๆ ให้ฐานมันมั่นคง ต้องมีฐานก่อน มีฐานแล้วเราสร้างงานของเรา วิปัสสนาของเรา ให้ขยันหมั่นเพียร อย่าท้อถอย อย่าเป็นผู้แพ้ แพ้กิเลสเรา แพ้ความเห็นของเรา ไม่แพ้ใครเลย

คุณิ คุณความโต้แย้งของสังขม เราจะไปรุกรานเขาเมื่อไหร่ก็ได้ เราหยุดเหี้ย รวมพลแล้วไปโต้ตอบเขาก็ได้ มันจะมีอะไร เรื่องการตบมือสองข้าง ตบมือเสียงดังทั้งนั้นนะ แต่หัวใจเรา เราจะตบมือกับเราเอง เราจะต่อสู้กับเราเอง เราจะเหยียบย่ำ เหยียบความอึกเขิมกึกคะนองของใจให้มัน

อยู่ในได้อ่านาจอของสติของเรา ให้กิเลสที่มันฟุ้งซ่านอยู่นี้มันยุบยอบด้วยปัญญาของเรา ปัญญาของเรา เราจะดับไฟในใจของเราด้วยธรรมะของเรา เราจะต่อสู้กับเราด้วยธรรมะของเรา ทั้งๆ ที่เราอยู่กับหมู่คณะ

เราบวชเป็นพระ เป็นสงฆ์ มาลงอุโบสถกันนี่ไง อยู่ด้วยกัน จริตนิสัยไม่เหมือนกัน ความรู้ความเห็นสูงๆ ต่ำๆ ต่างกัน จริตนิสัยต่างๆ กัน แล้วเรามาอยู่ด้วยกัน เราต่างคนต่างมา บวชเป็นภิกษุสงฆ์แล้วอยู่ในธรรมวินัยอันเดียวกัน มีศาสดาองค์เดียวกัน มีครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่งอาศัย เราควรจะพยายามตั้งสติ อย่าให้กิเลสเรามันแฉลบออกมา ถ้ามันแฉลบออกมา มันเหยียบย่ำเราก่อนนะ คุณสิ เวลาเราโกรธ เลือดฉีดแดงไปทั่วหน้าเลย แล้วเราก็ก็นไปกระทบกระเทือนคนอื่น มันเบียดเบียนเราก่อนนะ

ถ้ามีสติ พอมันจะขึ้นมาก็ถามมันว่า “ไอ้บ้า มึงคิดอะไร” เวลาเราโกรธขึ้นมา อารมณ์มันจะเกิดขึ้นมา ถามมัน “มึงบ้าแล้วหรือ” มันอาย มันจะสงบตัวลงเลย

แต่ถ้ามันโกรธขึ้นมา มันเสริมนะ “เขาว่าเรา เขาทำเรา” มันไปให้กำลังกิเลส มันจะพุ่งไปเล่นงานคนอื่น

แต่ถ้ามันมีสติ พอมันขึ้นมา ถามมัน “ไอ้บ้า มึงขึ้นมาทำไม มึงจะไปโกรธใคร” มันจะสงบตัวลงเลย เห็นไหม มันไม่เบียดเบียนเรา แล้วเราเห็นสังขารของเรา เราเห็นกำลังของเรา เราเห็นสติของเรา อืม! สติของเราใช้ได้ แต่เดิมสติของเราไม่มี เวลาโกรธ เวลาโมโห เวลาคิดมันจะไป ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ปัจจุบันนี้เราฝึกเราฝนจนมีสติ มันมีอารมณ์ขึ้นมามันทันความโกรธ ทันความคิดทันทุกๆ อย่าง มันสงบตัวลงทั้งๆ ที่ขำมันไม่ได้ ทั้งๆ ที่ยังกำลังมันไม่ได้ แต่ก็มีสติควบคุมมันได้ มีสติควบคุมแล้วคุณแลมัน แล้วหมั่นเพียรนะ

สติที่ดี กำลังที่ดี เราคิดว่าเรามีกำลัง แล้วพลอ ไม่ดูแล ไม่หมั่นรักษา เดี่ยวเสื่อมหมด พอเสื่อมแล้วมันมาอีกรอบหนึ่ง มันเคี้ยวเราละเอียดเลย มันบดเราละเอียดเลย ฉะนั้น มันจะเอาเราอยู่แล้วเราก็ก็นฝึกฝน เราก็ก็นตั้งสติไว้ สติ-มหาสติ

ฉะนั้น เราชนะมันได้หนหนึ่ง เราต้องตั้งสติให้ดี เพราะกิเลสมันฉลาดกว่าเรา มันรู้อยู่ว่ามันแพ้เรารอบหนึ่ง รอบหน้ามันมาแรงกว่านี้ ลูกเล่นแพรวพราวกว่านี้เยอะนัก นี่กิเลสมันถึงชนะเราไง นี่กิเลสเราทั้งนั้น

แพ้เราก็แพ้ราบคาบ ชนะเราเท่ากับชนะกิเลส

รักษากองไฟของเรา รักษาพลังงานตัวใจ รักษาตัวนี้ ใจเป็นภาชนะที่บรรจุธรรม ใจเป็นเครื่องสัมผัสธรรม ไม่มีสิ่งใดเลย ไม่มี ตำราทั้งหลายเป็นกระดาษเปื้อนหมึก มันอ่านไม่ได้ มันไม่รู้ตัวมันเอง มนุษย์ไปอ่าน สัตว์ต่างๆ มนุษย์ไปอ่าน ใจไปดู ใจไปรักษา ใจทั้งนั้น แล้วใจอยู่กับเรา ใจคือพลังงาน รักษาใจ รักษาด้วยพลังงานของเรา แล้วมันจะเป็นประโยชน์กับเรา

ถึงให้เป็นผู้ชนะ ชนะกิเลส มันจะอยู่ในร่องในรอย อยู่ในข้อวัตรปฏิบัติ อยู่ในสติ อยู่ในธรรมวินัย ธรรมวินัยจะเป็นศาสดาของเรา เราจะเคารพกราบไหว้บูชา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทธ หมายถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระธรรม คือสัจธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ก่อนขึ้นมา

พระสงฆ์ หมายถึงอริยสงฆ์ที่เราเคารพบูชา เป็นครูบาอาจารย์ของเรา เวลาเรากราบเราไหว้ เราระลึกถึง นี่หลักใจ

ใจคนมันยังโลเลไม่มีที่พึ่ง อาศัยเกาะพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จนประพฤติปฏิบัติ จนใจมีกำลังของมัน จนมันทำลายอวิชาทั้งหมด **พุทธ ธรรม สงฆ์** มันจะอยู่ที่ใจของเรา นี่ใจสัมผัส ใจรับรู้ ใจเป็นธรรม เอวัง